

ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการทรมาน
และการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565
กรณีการจัดเตรียมอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงติดร่างกายของเจ้าหน้าที่

ธีรศักดิ์ ลีละพัฒนา^{1*}, นาฏนภา ชูดวง¹ และ อัครวัฒน์ ไกรวชิรสิทธิ์²

¹สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

²นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*note_161@windowslive.com

บทคัดย่อ

ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 เพื่อป้องกันการถูการบังคับให้บุคคลสูญหายหรืออุ้มหาย รวมถึงการทรมานจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ จึงได้มีการศึกษาข้อมูลจากต่างประเทศพบว่า การติดอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงหรือกล้องติดตัว (Body-Worn Camera : BWC หรือ Body-Worn Video : BWV) ติดร่างกายเจ้าหน้าที่นั้นมีแนวโน้มที่สามารถป้องกันการกระทำดังกล่าวได้ อีกทั้งยังเป็นการป้องกันเจ้าหน้าที่จากการถูกกลั่นแกล้ง รวมถึงใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินการทางกฎหมายได้อีกด้วย

รัฐบาลไทยจึงเล็งเห็นความสำคัญเรื่องการใช้อุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงเป็นพิเศษ กล่าวคือมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566 โดยมีการวางหลักเรื่องการบันทึกภาพและเสียงขณะปฏิบัติหน้าที่ไว้ในมาตรา 22 เพื่อประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม และหลักมนุษยธรรมตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือเพื่อป้องกันเจ้าหน้าที่ให้ปราศจากข้อครหาอันเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยเหตุนี้จึงควรที่จะให้มีการใช้อุปกรณ์ดังกล่าวเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนต่อไป

คำสำคัญ อุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง กล้องติดตัว การบังคับให้บุคคลสูญหาย

Enforcing Problems in Prevention and Suppression of Torture and Enforced Disappearance Act B.E. 2565 about Implementing Body-Worn Camera program for the officers.

Theerasak Lelapattana^{1*}, Nadnapa Chooduang¹ and Ackarawat Kaiwachirasit²

¹ Law Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Pathom Rajabhat University

² Law Students Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Pathom Rajabhat University

*note_161@windowslive.com

Abstract

Thailand has promulgated the Prevention and Suppression of Torture and Enforced Disappearance Act B.E.2565. Researches from many countries found that attaching video and audio recording devices (Body-Worn Camera : BWC or Body-Worn Video : BWV) to the body of officers is likely to be able to prevent such acts. It also protects officials from being persecuted and can also be used as evidence in legal proceedings.

The Thai government therefore places special importance on the use of video and audio recording equipment, namely, the Prevention and Suppression of Torture and Enforced Disappearance Act B.E. 2565 was enforced on 22 February B.E.2566 with Place the principle of recording images and sounds while performing duties in Section 22 for the benefit of the judicial process and humanitarian principles, as well as being used as a tool to protect officials from accusations arising from the performance of duties. For this reason, Therefore to use such devices in order to provide the greatest benefit to Thailand.

Keywords: Video and Audio Recording Devices, Body-Worn Camera, Enforced Disappearance

1. บทนำ

การบังคับให้บุคคลสูญหายหรือการอุ้มหาย รวมถึงการทรมาน คือ การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในหลายกรณี เช่น การกระทำของตัวบุคคลโดยมีเจตนาเพื่อลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลหรือเพื่อให้บุคคลนั้นได้รับความทุกข์ทรมานเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ของผู้กระทำหรือผู้สั่งการหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับคำสั่ง สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจในการจับกุมโดยพยายามปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งการบังคับบุคคลให้สูญหายส่วนใหญ่จะมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้บุคคลที่ถูกบังคับเกิดความไม่ปลอดภัย ทำให้บุคคลผู้เป็นเหยื่อไม่ว่าจะเป็นคู่แข่งทางการเมือง โจทก์ จำเลย พยาน เด็ก สตรี คนชราและบุคคลพิการ ถูกละเมิดสิทธิต่าง ๆ เช่น สิทธิในความปลอดภัย สิทธิที่จะไม่ถูกทรมาน หรือถูกปฏิบัติหรือลงโทษอย่างโหดร้าย สิทธิที่จะไม่ถูกกักขังอย่างไร้มนุษยธรรม สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษา สิทธิในชีวิตและครอบครัว เป็นต้น ซึ่งในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกได้พยายามหาทางในการป้องกันการกระทำดังกล่าว จนกระทั่งเมื่อปี 2553 ในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกได้เริ่มมีการบังคับใช้อินสัจญ์ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคล

จากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ หรือ The Committee on Enforced Disappearances (CED) [1] โดยสถานการณ์ในปัจจุบันประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 ในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งเป็นกฎหมายที่ร่างขึ้นมาเพื่อคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหายซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่รัฐ ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันปราบปรามและเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำในลักษณะดังกล่าว สอดคล้องกับอนุสัญญา CED ที่บังคับใช้ในหลาย ๆ ประเทศ

พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 นั้นไม่ได้บังคับใช้สำหรับการควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่เพียงอย่างเดียว ในขณะเดียวกันกฎหมายนี้ยังให้ความคุ้มครองกับประชาชนอันเกิดจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โดยชอบอีกด้วย โดยกฎหมายดังกล่าว มีสาระสำคัญที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คือ ตามมาตรา 22 พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 กำหนดให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จะต้องมีการบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีการหยุดบันทึกตั้งแต่ชั้นจับกุมจนกระทั่งส่งตัวให้พนักงานสอบสวน หรือปล่อยตัว เว้นแต่ มีเหตุสุดวิสัย ซึ่งมูลนิธิสืบธรรมได้สรุปประโยชน์จากการใช้กล้องติดตัวในงานตำรวจ [2] โดยนำข้อมูลจากการศึกษารายงานการวิจัยข้อมูลรายงานเรื่อง Implementing a Body-Worn Camera Program: Recommendations and Lessons Learned ซึ่งจัดทำโดย Police Executive Research Forum (PERF) [3] ชี้ให้เห็นว่าการบันทึกภาพและเสียงผ่านอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงติดร่างกายหรือเรียกสั้น ๆ ว่า “อุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงติดตัว” หรือ “Body-Worn Camera” (BWC) มีส่วนช่วยให้การทำงานของตำรวจให้มีความโปร่งใสต่อสาธารณชนมากขึ้น ทั้งยังช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับข้อร้องเรียนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้อีกด้วย

แม้ว่าพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 นั้นจะมีการประกาศราชกิจจานุเบกษาให้บังคับใช้เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566 ที่ผ่านมา แต่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้แจ้งต่อคณะรัฐมนตรี โดยมีจุดประสงค์เพื่อขอเลื่อนเวลาบังคับใช้ออกไปก่อน เนื่องจากประสบปัญหาด้านงบประมาณและความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้เลื่อนการบังคับใช้กฎหมาย มาตรา 22 ซึ่งว่าด้วยการใช้อุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงติดร่างกายอย่างต่อเนื่องออกไปก่อน

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อดีและข้อเสียรวมถึงปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ รวมถึงขีดจำกัดความสามารถของอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงติดร่างกาย เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ รวมไปถึงการคุ้มครองเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีให้เกิดปัญหาในขั้นตอนกระบวนการพิจารณาคดี โดยบทความวิชาการนี้ได้ศึกษากรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงทั้งในประเทศและต่างประเทศมาประกอบ เพื่อให้เกิดการเข้าใจในขั้นตอนการใช้งานอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติหน้าที่รวมถึงข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้อ่านจะสามารถนำความรู้ที่ได้จากบทความนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนการเตรียมพร้อมรับมือในการปฏิบัติงานที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัยหรือเผยแพร่ความรู้ได้อย่างทั่วถึงและถูกต้อง อันทำให้ผู้ที่คิดจะกระทำผิดกลับใจไม่กระทำผิดได้ หรืออาจทำให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่มีแรงจูงใจในการทำงานเพื่อรักษาความสงบสุขของประชาชนและประเทศชาติต่อไป

2. ข้อมูลทั่วไป

กล้องบันทึกภาพและเสียงติดร่างกายเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานเป็นอุปกรณ์ติดร่างกายที่สามารถบันทึกภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงได้ในเวลาเดียวกันซึ่งใช้เพื่อบันทึกภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ จากมุมมองของเจ้าหน้าที่ในขณะที่ปฏิบัติงานหรือบังคับใช้กฎหมายซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะมีการติดตั้งกล้องบันทึกภาพและเสียงไว้บริเวณลำตัวของเจ้าหน้าที่ โดยกล้องบันทึกภาพและเสียงของเจ้าหน้าที่นั้นจะมีรูปร่างที่คล้ายกับกล้องติดลำตัวทั่วไปของพลเรือนแต่จะได้รับการออกแบบให้มีความพิเศษกว่ากล้องติดลำตัวทั่วไปในด้านความทนทาน พื้นที่ความจำโดยใช้ระบบคลาวด์ (Cloud Server) เข้ามาร่วมด้วย รวมถึง

ระบบต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ โดยกล้องบันทึกภาพและเสียงติดลำตัวเจ้าหน้าที่ได้เริ่มมีการใช้ครั้งแรกโดยตำรวจเวอนแอนด์คอร์นวอลล์ของสหราชอาณาจักรเมื่อปี พ.ศ.2548 [4] โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความรับผิดชอบและความโปร่งใสของเจ้าหน้าที่ และถือเป็นการป้องกันเจ้าหน้าที่ให้ปลอดภัยอันเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่หรือในขณะปฏิบัติหน้าที่หรือหลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นหลัก ซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือศักดิ์ศรีความเป็นคน เป็นสิ่งที่ทุกคนมีติดตัวมาแต่กำเนิด เป็นสิทธิเฉพาะตัวที่พึงสงวนของมนุษย์ทุกคน และรักษาไว้มิให้บุคคลอื่นมาล่วงละเมิดได้ การถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่ต้องได้รับความคุ้มครอง และได้รับความยุติธรรมจากรัฐ (ณรงค์ เหล่าธีระชาวน, 2556) [5] การปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือสิทธิมนุษยชนนั้นเป็นพื้นฐานของความยุติธรรมในสังคมและเป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนที่อยู่ในสังคมควรได้รับ ดังนั้น การบังคับให้บุคคลสูญหายหรือการอุ้มหาย รวมถึงการทรมานที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงนั้นจึงไม่ควรที่จะเกิดขึ้น การออกกฎหมาย หรือมาตรการเพื่อมาควบคุมในส่วนนี้นั้นจึงมีความจำเป็นยิ่งเพื่อป้องกันความรุนแรงอันเกิดจากการละเมิด และก่อให้เกิดเกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม ซึ่งในปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้เลยว่าเทคโนโลยีมีส่วนที่ช่วยให้กระบวนการยุติธรรมมีความถูกต้อง และรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยหนึ่งในสิ่งที่ถูกนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ คือ กล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงขนาดเล็ก ที่ติดอยู่บนหมวก หรือเครื่องแบบของเจ้าหน้าที่ในระหว่างการปฏิบัติงาน

2.1 กฎหมายเกี่ยวกับการใช้กล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงในการปฏิบัติงานในประเทศไทย

ประเทศไทยมีการกำหนดการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศไว้อย่างดีและครบถ้วน แต่ในทางปฏิบัติแล้วกลับมีความบกพร่องอยู่หลายประการส่งผลให้หลักความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนนั้นถูกละเลย ในประวัติศาสตร์การใช้ความรุนแรงโดยรัฐและการปกครองแบบเผด็จการเบ็ดเสร็จมีมาเป็นเวลานานนับทศวรรษ ทั้งนี้การบังคับบุคคลให้สูญหายเกิดขึ้นพร้อมกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนร้ายแรงรูปแบบอื่น ๆ ด้วย เช่น การสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย การควบคุมตัวโดยพลการ การทรมาน การข่มขู่และคุกคาม ซึ่งจะเห็นได้ว่ามาตรการเหล่านั้นถูกใช้เพื่อปราบปรามบุคคลที่มีความเห็นต่างโดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องของการเมืองในหลายเหตุการณ์ เช่น เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ.2535 หรือความขัดแย้งในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ และไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่าส่วนหนึ่งเป็นผู้กระทำการทั้งหลายเหล่านั้น คือ “เจ้าหน้าที่รัฐ” จากสาเหตุเหล่านี้ส่งผลให้ประชาชนมีการเรียกร้องให้รัฐออกกฎหมายที่มาอุดช่องว่างของการอุ้มฆ่า อุ้มหาย โดยระบุเหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไว้อย่างชัดเจนว่า “เพื่อให้ความคุ้มครองบุคคลทุกคน จากการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย ซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่รัฐ”

กฎหมายป้องกันการซ้อมทรมานและอุ้มหาย ถูกผลักดันมาแล้วมากกว่า 10 ปี จากภาคประชาสังคม แต่ก็มีได้มีการพิจารณา และประกาศใช้จากภาครัฐ จนเกิดเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนกระบวนการยุติธรรมอย่างรุนแรงจากกรณีตำรวจ สภ.เมืองนครสวรรค์ ทรมานผู้ต้องสงสัยในคดียาเสพติดจนถึงแก่ชีวิต เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2565 หรือที่ประชาชนทั่วไปรู้จักคือ คดีผู้กำกับโจ้ ภายหลังเกิดเหตุการณ์นั้นเป็นเหตุให้ร่างกฎหมายนี้ถูกหยิบยกมาพิจารณาก่อนจะถูกประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเป็นพระราชบัญญัติป้องกันอุ้มหายทรมาน เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2565 และจะมีผลบังคับใช้วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566 นับเป็นความก้าวหน้าของประเทศในการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 รวมถึงมีผลการพิจารณาที่สำคัญและการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายจากการซ้อมทรมาน แต่ในปี 2565 ยังคงมีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำทรมานเข้ามายังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) แม้จะมีจำนวนลดลงกว่าปีก่อนหน้าเล็กน้อย แต่ยังมีข้อห่วงกังวลต่อการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่บางกรณีเกี่ยวกับการข่มขู่ การทำร้ายร่างกาย การกระทำทรมานเพื่อรับสารภาพหรือต่อรองผลประโยชน์ซึ่งอาจไม่สอดคล้องตามอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการกระทำอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) สำหรับการติดตามตัวบุคคลที่สูญหายยังไม่พบความคืบหน้าที่สำคัญ [6] เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2566 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้ขยายเวลาการบังคับใช้ร่างพระราชกำหนด

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันอุ้มหาย-ทรมาน เฉพาะมาตรา 22 มาตรา 23 มาตรา 24 และมาตรา 25 ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 เป็นต้นไป จากเดิมที่เริ่มมีผลบังคับใช้วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566 โดยทางรัฐบาลได้อธิบายว่ามีความจำเป็นที่ต้องขยายเวลาเนื่องจากจะต้องมีการปรับปรุงการดำเนินการ บทบาท และหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมระดับหน่วยปฏิบัติ อาทิ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการขนส่งทางบก กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งขณะนี้ ยังมีข้อขัดข้องหลายประการที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติม ดังนี้

1. การจัดซื้อกล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงติดตั้งเจ้าหน้าที่เพิ่มเติมเป็นจำนวนมาก

2. การเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ที่ต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรมการใช้งานอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงให้ถูกต้อง

ซึ่งกฎหมายในมาตรา 22 มาตรา 23 มาตรา 24 และมาตรา 25 ที่ถูกเลื่อนระยะเวลาการประกาศใช้ออกไปนั้น เป็นมาตรการที่กำหนดให้ตำรวจบันทึกภาพและเสียงระหว่างการตรวจค้น จับกุมควบคุมตัว และขัง พร้อมแจ้งฝ่ายปกครอง ทำบันทึกจับกุมทั้งสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ถูกควบคุมตัวให้ญาติและทนายความสามารถตรวจสอบได้ เพื่อป้องกันการซ้อมทรมานการอุ้มหายอุ้มฆ่าและการทำทุจริต โดยเจ้าหน้าที่จะต้องใช้อุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงเป็นอุปกรณ์พกพาขนาดเล็กที่สามารถติดกับเครื่องแบบของเจ้าหน้าที่ได้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความเชื่อถือของสาธารณชน เพื่อที่จะสามารถทำบันทึกเหตุอาชญากรรมต่าง ๆ หรือเหตุการณ์การโต้ตอบระหว่างเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายกับสาธารณชน และยังสามารถใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดีทางอาญาและทางวินัยของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ โดยมีข้อซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ลดความกังวลเกี่ยวกับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่บางกรณีเกี่ยวกับการข่มขู่ การทำร้ายร่างกาย การกระทำทรมานเพื่อให้รับสารภาพหรือต่อรองผลประโยชน์ซึ่งอาจไม่สอดคล้องตามอนุสัญญา CAT ดังที่กล่าวมาในข้างต้น อีกด้วย สันหวรรณ ศรีสวด นักกฎหมายจากคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล (International Commission of Jurists : ICJ) กล่าวว่า “หากเป็นปัญหาเรื่องการคลัง การจัดซื้อจัดจ้างดังกรณีที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ทำหนังสือต่อกระทรวงยุติธรรม เป็นปัญหาที่แก้ไขได้ โดยไม่จำเป็นต้องชะลอการบังคับใช้หมวดใดหมวดหนึ่งของพระราชบัญญัติออกไป” [7] ด้วยความไม่พร้อมนี้จะส่งผลกระทบต่อการปราบปรามอาชญากรรมโดยภาพรวม เนื่องจากในการปฏิบัติหน้าที่นั้น ทางเจ้าหน้าที่จะไม่มั่นใจในการทำงาน เช่น เจ้าหน้าที่จับกุมตามกฎหมายหนึ่ง อาจตกเป็นผู้กระทำความผิดอีกกฎหมายหนึ่ง การยึดสิ่งของที่มีความผิด โดยไม่มีการบันทึกภาพและเสียง อาจถูกใช้เป็นข้ออ้างของจำเลยในการต่อสู้คดี เพราะหลักฐานมีน้ำหนักน้อยลง ศาลอาจยกฟ้องได้ อันเนื่องจากความไม่พร้อมในเรื่องอุปกรณ์ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจในการทำงานว่าจะทำหรือไม่อย่างไร จะส่งผลกระทบต่อตรงต่อการป้องกันและปราบปรามที่มีประสิทธิภาพลดลงในทันที ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยต่อสาธารณะในภาพรวม หากยังไม่ถูกกำหนดให้ครบถ้วน หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมปฏิบัติแตกต่างกัน จนเกิดเป็นปัญหาความชัดเจนที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ยกตัวอย่างสถานการณ์ เช่น เมื่อถูกคุมขัง ถูกควบคุมตัวโดยเจ้าหน้าที่ ดังนั้นเจ้าหน้าที่มีอำนาจในมืออย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งกฎหมายนี้จะทำให้ห้องขัง ห้องกักตัว สถานที่ควบคุมตัว ตลอดจนกระบวนการบังคับใช้กฎหมายโปร่งใสมากขึ้น เพราะมีกลไกต่าง ๆ เข้ามาคุ้มครอง รวมกลไกทางศาลที่สามารถฟ้องได้โดยตรง หากกังวลว่าจะตกเป็นเหยื่อของการซ้อมทรมาน ในอีกมุมหนึ่งหากมีประชาชนที่กระทำความผิดแล้วอ้างว่าได้กระทำความผิด หรือเจ้าหน้าที่ถูกร้องเรียนว่ากระทำเกินกว่าเหตุทั้งที่ได้กระทำตามหน้าที่ การมีอุปกรณ์ติดเครื่องแบบนี้จะช่วยคุ้มครองเจ้าหน้าที่จากการถูกร้องเรียนโดยไม่ชอบธรรมอีกด้วย

2.2. กฎหมายเกี่ยวกับการใช้กล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงในการปฏิบัติงานในต่างประเทศ

วันที่ 25 พฤษภาคม 2563 เป็นวันที่เปลี่ยนโลกไปตลอดกาล เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เมืองมินนิแอโพลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กระทำการออกกฎหมายโดยการทรมาน และสังหารจอร์จ เฟอร์รี ฟลอยด์ จูเนียร์ ผู้ชายผิวดำชาวแอฟริกัน-อเมริกัน ระหว่างการจับกุม หลังจากพนักงานร้านแห่งหนึ่งได้แจ้งความว่าฟลอยด์ใช้ธนบัตรปลอม มีผู้แอบถ่ายวีดิโอขณะที่เกิด

เหตุการณ์อันโหดร้ายนั้นไว้อีกก่อนจะนำมาเผยแพร่ สร้างความโกรธเคืองให้กับคนทั้งโลกว่า เป็นอีกครั้งหนึ่งแล้วที่ตำรวจสังหารชายผิวดำในสหรัฐฯ หลังจากเกิดเหตุการณ์กรณี จอร์จ ฟลอยด์ ได้มีการเสนอร่างกฎหมายปฏิรูปตำรวจที่ตั้งชื่อตามเขา คือ “บัญญัติความยุติธรรมแก่ จอร์จ ฟลอยด์ ในด้านปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ” (George Floyd Justice in Policing Act) ขึ้นมาเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาการประทุมิชอบ การใช้กำลังเกินกว่าเหตุ และอคติเหยียดสีผิวในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจของกฎหมายฉบับดังกล่าว คือ การบังคับให้ติดตั้งกล้องติดตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจ (Body-Worn Camera) ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่

ปัจจุบันมีการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของกล้องดังกล่าว ผลงานชิ้นแรก ๆ เผยแพร่เมื่อปี 2016 เป็นการศึกษาโดยนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ และองค์กรคลังสมอง RAND Europe ได้ทำการทดลองแบบสุ่มและมีกลุ่มควบคุม (Randomized Controlled Trial) โดยแบ่งกลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจกว่า 2,000 นาย ออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่ต้องติดตั้งกล้องระหว่างปฏิบัติหน้าที่และกลุ่มควบคุมที่ไม่ต้องติดตั้งกล้อง จากการศึกษาพบว่า หลังจากติดกล้องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ คำร้องเรียนเรื่องการประทุมิชอบของตำรวจน้อยลง ร้อยละ 93 อีกทั้งยังช่วยลดการใช้กำลังเกินกว่าเหตุของเจ้าหน้าที่อีกด้วย [8] ถึงแม้ว่าจะเกิดความไม่คุ้นชินขึ้นในช่วงแรกของการนำกล้องติดตัวตำรวจมาใช้ แต่หน่วยงานตำรวจทั้งกรมและเจ้าหน้าที่ต่างทำการปรับตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากตระหนักได้ว่ากล้องติดเครื่องแบบนั้นสร้างความรวดเร็ว และความถูกต้องในการทำงานได้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามกล้องติดตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นค่าอุปกรณ์และค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บข้อมูลจากกล้อง แต่งานวิจัยดังกล่าวได้คำนวณพบว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า ซึ่งงบประมาณที่ลดได้นั้น มาจากการลดจำนวนคำร้องเรียนจากประชาชน การลดการใช้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และการลดต้นทุนในการสืบสวนสอบสวน กรณีของจอร์จ ฟลอยด์ ไม่เพียงแต่จะนำความเปลี่ยนแปลงมาสู่กระบวนการยุติธรรมของเจ้าหน้าที่ในสหรัฐอเมริกา แต่ยังมีผลไปยังอีกหลายประเทศทั่วโลก เพราะทุกคนได้ตระหนักถึงความร้ายแรงของการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และการถูกปฏิบัติโดยวิธีการนอกกฎหมาย

ในปัจจุบันการติดกล้องกับเครื่องแบบถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลาย ตัวอย่างเช่น ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งรัฐบาลออสเตรเลียได้ให้ความสำคัญสำหรับกล้องประจำตัวสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยการบัญญัติแก้ไขกฎหมายขึ้นมาเป็นการเฉพาะเพื่อให้เจ้าหน้าที่นั้นใช้กล้องติดเครื่องแบบเป็นประจำ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ Australian Capital Territory (ACT) ส่วนใหญ่เริ่มได้รับกล้องประจำตัว ในปี 2562 และกล้องได้บันทึกเหตุการณ์สำคัญตามเวลาจริง รวบรวมหลักฐาน และบันทึกการโต้ตอบกับตำรวจในที่สาธารณะ [9] ที่สำคัญการใช้กล้องประจำตัวของตำรวจยังช่วยในเรื่องความรับผิดชอบและความโปร่งใสที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของตำรวจ การเปลี่ยนแปลงที่มีผลบังคับใช้ทำให้ตำรวจต้องใช้กล้องประจำตัวของตนเองเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนในสถานการณ์ส่วนใหญ่ ทั้งในที่สาธารณะและในที่ส่วนตัว ตัวอย่างพื้นที่ที่ตำรวจจะสามารถบันทึกภาพและเสียง ได้แก่ เมื่อตำรวจสั่งให้หยุดรถขณะขับรถ หรือเมื่อเจ้าหน้าที่เข้ามาในบ้านเพื่อบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในบ้าน ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ACT ของประเทศออสเตรเลียได้มีระเบียบในการใช้กล้องของเจ้าหน้าที่ ดังนี้

1. ควรสวมกล้องประจำตัวในที่ที่มองเห็นได้ง่าย
2. บอกต่อบุคคลซึ่งอยู่ด้านหน้าว่าขณะนี้กล้องประจำตัวกำลังบันทึกอยู่ เว้นแต่จะทำได้ เช่น เมื่ออยู่ในที่สาธารณะที่มีผู้คนพลุกพล่าน
3. เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งให้ทราบว่ากำลังบันทึกอยู่ ถ้าเจ้าหน้าที่ถูกสอบถาม
4. เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งให้บุคคลทราบหากไม่ได้บันทึกและเพราะเหตุใด และ
5. บันทึกการโต้ตอบหากมีใครขอให้บันทึก

ดังนั้น จะเห็นได้ว่ารัฐบาลของออสเตรเลียให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชนโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบและความโปร่งใสและยังช่วยเจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณภาพอีกด้วย

ในปัจจุบันยังมีประเทศที่อยู่ระหว่างขั้นตอนการทดสอบในการใช้อุปกรณ์นี้ อาทิ แคนาดา ฮองกง ต่างมีความเห็นว่าการใช้เทคโนโลยีเหล่านี้จะสามารรถหาหน้าที่สร้างความเท่าเทียมระหว่างตำรวจกับประชาชน และหวังว่าการทำให้ถูกมองเห็น

ผ่านกล้องนั้นจะช่วยปกป้องประชาชนจากภัยคุกคามอันแท้จริง ศาสตราจารย์มอร์แกน วิลเลียมส์ จูเนียร์ แห่งมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก กล่าวว่า “การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับแนวปฏิบัติของตำรวจสามารถเป็นขั้นตอนสำคัญในการทำให้ตำรวจยุติธรรมและมีความรับผิดชอบมากขึ้น” แต่การมีกล้องติดตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ เพราะข้อกำหนดในการเปิด-ปิดกล้องมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง บางหน่วยงานในสหรัฐอเมริกาให้ตำรวจใช้ดุลพินิจว่าเวลาไหนควรเปิดหรือควรปิดกล้อง แต่หลายแห่งก็มีข้อกำหนดเข้มงวดว่าเวลาใดบ้างที่จะต้องเปิดกล้อง บางแห่งใช้ระบบที่กล้องจะทำงานอัตโนมัติเมื่อมีการเปิดสัญญาณเตือนหรือการชักปืนออกจากปลอก แน่แน่นอนว่ากล้องติดตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจคงไม่อาจป้องกันการใช้อาวุธเกินกว่าเหตุของรัฐได้ทุกวิถีทาง แต่อย่างน้อยที่สุด กล้องดังกล่าวจะเป็นหลักฐานชิ้นสำคัญในการคืนความยุติธรรมในชั้นศาลแก่ผู้ถูกระงับ ดังเช่นที่คลิฟวิดีโอในกล้องติดตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจกลายเป็นหนึ่งในหลักฐานชิ้นสำคัญที่ เดเรค เซาวิน อดีตนายตำรวจผิวขาว ถูกส่งเข้าคุกฐานฆาตกรรม จอร์จ ฟลอยด์ [8]

3. ข้อดีและข้อเสีย ของการติดอุปกรณ์บันทึกภาพติดร่างกายในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ในปัจจุบันหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทั่วโลก กำหนดให้เริ่มใช้อุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงแบบติดเครื่องแบบเพื่อตรวจสอบการมีปฏิสัมพันธ์ของตำรวจกับประชาชนเพิ่มมากขึ้นโดยพิจารณาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลายครั้งที่เกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธรุนแรง โดยประเทศต่าง ๆ อาทิ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ออสเตรเลีย แคนาดา หรือแม้แต่ในประเทศไทย ได้มีการเรียกร้องให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายจัดเตรียมกล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงที่สามารถสวมใส่ร่างกายเพื่อเพิ่มความโปร่งใสและตรวจสอบได้ และอุปกรณ์ชนิดนี้อาจเป็น “อาวุธ” อันทันสมัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของคนในประเทศ การติดอุปกรณ์ดังกล่าวนี้ ส่งผลกระทบในเชิงบวกอย่างมากในมุมมองของเสรีภาพและความปลอดภัย แต่ก็ยังมีบางประเด็นที่เป็นข้อเสียอันเนื่องจากการใช้อุปกรณ์ดังกล่าวโดยบทความนี้ได้จำแนกข้อดีและข้อเสียไว้ได้ ดังนี้

3.1 ข้อดีของการติดอุปกรณ์บันทึกภาพติดร่างกายในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

1. ด้านความโปร่งใส

1.1 ลดปัญหาความไม่ไว้วางใจและเพิ่มความมั่นใจในการบังคับใช้กฎหมายของประชาชนต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น ในกรณีการเผชิญหน้าที่มีการใช้กำลังระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชน

1.2 เมื่อตำรวจทุกคนติดกล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในที่สาธารณะโดยมีภาพและเสียงที่สามารถบันทึกไว้ในอุปกรณ์บันทึกข้อมูลที่สามารถนำมาเปิดดูและตรวจสอบได้ในภายหลัง จะเป็นการเพิ่มความปลอดภัยให้กับสังคมได้เป็นอย่างดี

1.3 ลดความกังวลให้กับประชาชนผู้บริสุทธิ์ในเวลาเจ้าหน้าที่ตั้งด่านตรวจ ในกรณีที่อาจจะมีการยึดยาเสพติดของผิดกฎหมาย การยึดยึดข้อกล่าวหา หรือกระทำความผิดรูปแบบอื่น ๆ กับประชาชน

1.4 ลดปัญหาการติดสินบนเจ้าหน้าที่ โดยประชาชนบางส่วนที่ทำผิดกฎหมายแล้วติดสินบนเจ้าหน้าที่เพื่อแลกความสะอาดสบาย และลดปัญหาการเรียกรับสินบนจากประชาชนของเจ้าหน้าที่รัฐ

1.5 ลดความกังวลแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบ ในเรื่องที่มีประชาชนบางกลุ่มไปร้องเรียนเท็จ ทำให้ต้องถูกดำเนินคดีวินัยหรือดำเนินคดีอาญา

1.6 ส่งผลให้เกิดความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ง่ายขึ้น และสามารถปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายได้อีกด้วย

2. ด้านอัยกาศยไม่ตรี

2.1 ประชาชนปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ตำรวจมากขึ้น เนื่องจากมีกล้องบันทึกภาพและเสียง จึงไม่กล้าที่จะกระทำความผิดแม้เพียงเล็กน้อย

2.2 มีข้อร้องเรียนจากการบังคับใช้กฎหมายน้อยลง เนื่องจากมีพยานหลักฐานที่เห็นชัดเจนโดยตรง จึงไม่มีบุคคลใดกล้าที่จะกระทำความผิด

2.3 ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชน เนื่องจากคนส่วนใหญ่หากได้กระทำความผิดแล้ว อาจมีการบันทึกภาพและเสียงนำไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่นตระหนักถึงการกระทำความผิด จึงไม่กล้าที่จะกระทำความผิด

3. ด้านความรวดเร็ว

3.1 มีพยานหลักฐานที่ชัดเจนพอจะชี้ได้ว่าข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร หากมีการร้องเรียนเกี่ยวกับการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3.2 ลดปัญหาความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3.3 ลดปัญหาการละเมิดต่อเจ้าหน้าที่ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเป็นเหตุให้ขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมดำเนินไปอย่างล่าช้า วิดีโอที่ถ่ายโดยกล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงติดตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงอาจช่วยยืนยันข้อเท็จจริงและ ทำให้ยุติข้อร้องเรียนหรือคดีได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะเห็นหลักฐานเชิงประจักษ์

3.4 ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากไม่มีบุคคลใดกล้ากระทำความผิด

4. ด้านพยานหลักฐานเชิงประจักษ์

4.1 ภาพที่บันทึกได้อาจใช้เป็นหลักฐานในการจับกุมหรือดำเนินคดี โดยบันทึกการเกิดและลักษณะของอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ อันเป็นการลดระยะเวลาโดยรวมที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ในการทำเอกสารให้เสร็จสมบูรณ์สำหรับสำนวนคดีที่เสนอโดยพนักงานอัยการ และลดจำนวนค่าให้การในการดำเนินคดีในศาลได้เป็นจำนวนมาก

4.2 ลดข้อพิพาท การถูกกล่าวหาว่ากระทำเกินกว่าเหตุของเจ้าหน้าที่ ที่สำคัญใช้ภาพเป็นหลักฐานได้อย่างดี สามารถตรวจสอบการทำงานย้อนหลังได้

4.3 การบันทึกภาพและเสียงไว้ในขณะปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่มีการแก้ไขตัดแปลงจะเป็นหลักฐานที่เป็นกลางที่น่าเชื่อถือในการพิสูจน์การกระทำของทั้งเจ้าหน้าที่และประชาชน

4.4 สามารถบันทึกเหตุการณ์ได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยที่เจ้าหน้าที่ไม่ต้องมาใช้เครื่องบันทึกอื่น ๆ เนื่องจากไม่สะดวกต่อการปฏิบัติงาน

5. ด้านการตรวจสอบและพัฒนา

5.1 สามารถประเมินพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ผ่านวิดีโอที่ถูกบันทึกไว้เพื่อตรวจสอบดูความเป็นมืออาชีพของเจ้าหน้าที่ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ และผู้บังคับบัญชาสามารถตรวจสอบพฤติกรรมการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาได้

5.2 การใช้กล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงติดตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บัญญัติกฎหมายสามารถสร้างกลยุทธ์ใหม่ ๆ และประเมินขอบเขตในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปในลักษณะที่สอดคล้องกับการริเริ่มออกกฎหมายที่ตนรับผิดชอบ

5.3 ใช้ประเมินพฤติกรรมของคนร้ายและลักษณะของการเกิดอาชญากรรมเพื่อหาแนวทางป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมแบบเดิม ๆ ซ้ำขึ้นซ้ำอีกในสังคม

3.2 ข้อเสียของการติดอุปกรณ์บันทึกภาพติดร่างกายในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

1. ด้านการใช้งาน

1.1 ใช้งานได้เฉพาะเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อย่างถูกต้องเท่านั้น โดยเจ้าหน้าที่ต้องเร่งเรียนรู้และอบรมการใช้งานอุปกรณ์กล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงติดเครื่องแบบ ซึ่งอาจเป็นเรื่องใหม่สำหรับเจ้าหน้าที่ในบางส่วน ดังนั้น จะต้องมี การฝึกอบรมในการใช้งานที่ถูกต้องเพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดเก็บภาพและเสียงที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในคดี เป็นผลให้ต้องใช้งบประมาณในการฝึกอบรมอีกจำนวนมาก

1.2 กล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงติดตัวตำรวจเป็นเทคโนโลยีเช่นเดียวกับสมาร์ทโฟน หรือกล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงวงจรปิด ที่มีอายุการใช้งานอย่างจำกัดหรือมีปัญหาระบบการปฏิบัติงานได้ และบางครั้งอาจเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เช่น แบตเตอรี่อาจหมดหรือเสื่อมสภาพได้ และอาจมีสิ่งกีดขวางบนเลนส์ของกล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงหรือวิดีโอคลิป ส่งผลให้ไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลบางส่วนได้อย่างต่อเนื่อง หรือมีปัญหาหน่วยความจำเต็มหรือได้รับความเสียหาย

1.3 ผู้ใช้งานอาจไปกดหยุดบันทึกภาพหรือเสียง อันเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่หรือในระหว่างการต่อสู้ที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ล่วงหน้า ส่งผลให้คำให้การของพยานหายไป หรือสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานที่อาจส่งผลเสียต่อผลการพิจารณาคดีในบางกรณี

2. ความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว

2.1 เนื่องจากอุปกรณ์ดังกล่าวอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ การบันทึกภาพและเสียงไว้นั้นจำเป็นต้องมีการละเมิดในตัวบุคคลที่ถูกบันทึกภาพไว้เล็กน้อย ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทำงานในสถานการณ์ฉุกเฉิน ภาพนั้นอาจเปิดเผยข้อมูลที่นำข้อบ่งชี้หรือละเมิดความเป็นส่วนตัวเกี่ยวกับประชาชน หรือเหยื่อในของอาชญากรรมนั้น เช่น คดีฆาตกรรมหรือคดีเกี่ยวกับการทำร้ายผู้เยาว์ เป็นต้น

2.2 มีความเสี่ยงที่ข้อมูลวิดีโอที่บันทึกไว้ จะรั่วไหลเนื่องจากถูกขโมยข้อมูลหรือแบ่งปันอย่างไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นการละเมิดความเป็นส่วนตัวของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก

3. ด้านปัญหาอาชีพข้าราชการ

3.1 เจ้าหน้าที่อาจกังวลว่าอุปกรณ์ที่ติดเครื่องแบบนั้นอาจทำให้อาชีพของพวกเขาได้รับผลกระทบไม่ว่าในทางตรงหรือทางอ้อมได้ เช่น การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวหน้างาน หรือบางครั้งพูดเสียงดังใกล้กล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง แต่ไม่ได้เป็นคนก้าวร้าว สิ่งเหล่านั้นอาจแสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับผู้คนที่อาจทำลายภาพลักษณ์ของตัวเจ้าหน้าที่ได้

3.2 การซื้อกล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงติดเครื่องแบบให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น ถึงแม้จะมีต้นทุนด้านงบประมาณที่รัฐต้องดำเนินการ ต้นทุนของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านความสะดวกสบายที่อาจลดลงไป โดยต้องปรับตัวในระยะแรก และอาจมีผลเสียอยู่บางประการดังที่กล่าวมาในข้างต้น แต่เมื่อแลกกับประโยชน์ที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมที่ประชาชนทั้งประเทศจะได้รับ ทั้งในด้านการเพิ่มความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ การป้องกันการคอร์รัปชันหรือการกระทำที่มิชอบอื่น ๆ การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การคุ้มครองเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต และที่สำคัญที่สุดคือการเพิ่มความน่าเชื่อถือ (Trust) ของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมนั้นถือว่ามีความคุ้มค่าอย่างยิ่ง

4. ผลของการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุญนุญ พ.ศ. 2565 มาตรา 22

หากมีการบันทึกภาพและเสียงขณะทำการตรวจค้นหรือกระทำการอื่นใดในทางกฎหมายที่แสดงถึงความบริสุทธิ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การติดกล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงให้เจ้าหน้าที่ในเครื่องแบบจะช่วยให้สามารถตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่หรือการสอบสวนคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยการแสดงภาพสิ่งของที่ยึดได้จากการค้นหรือการกระทำต่าง ๆ ทั้งของเจ้าหน้าที่ ผู้ต้องหา หรือพยานทั้งหลายระหว่างการตรวจค้นคดีมีน้ำหนักในการรับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีมากขึ้นกว่าคำพูดหรือตัวอักษรในกระดาษ ที่บุคคลใดอาจเขียนขึ้นมาอย่างไรก็ได้ ตัวอย่าง ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือพยานพูดกับตำรวจอย่างหนึ่งในชั้นสอบสวน แต่ต่อมาในชั้นศาลกลับไม่ยอมมาพูด หรือพูดอีกอย่างหนึ่งในทางที่ตรงข้ามกัน ศาลจะเชื่อถ้อยคำใด เรื่องดังกล่าวล้วนเป็นดุลพินิจของศาลโดยแท้ หากศาลไม่เชื่อถ้อยคำที่บันทึกไว้ในสำนวนสอบสวนของตำรวจ โดยศาลอาจจะให้เหตุผลว่าถ้อยคำในสำนวนสอบสวนดังกล่าวเป็นพยาน บอกล่า ไม่มีเหตุจำเป็นจึงรับฟังไม่ได้หรือรับฟังได้แต่นำหนักน้อย หรือไม่น่าเชื่อถือ [9] หากมีการบันทึกภาพและเสียง

ในการสอบสวนผู้ต้องหาหรือพยานทุกปากและรวมไว้ในสำนวนให้ศาลเปิดดูได้จะทำให้ศาลเห็นภาพ เสียง กริยาอาการต่าง ๆ รวมทั้งข้อพิรุธของผู้ต้องหาหรือพยานทั้งหมด ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกให้ศาลในการใช้ดุลพินิจเพื่อกันหาความจริงได้อย่างถูกต้องและชัดเจนขึ้นได้

5. สรุป

การติดกล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงให้กับเจ้าหน้าที่ เป็นการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อีกทางหนึ่ง โดยเจ้าหน้าที่ที่สามารถที่จะใช้อุปกรณ์ดังกล่าวป้องกันการถูกบุคคลใดกลั่นแกล้งอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ และอีกทางหนึ่งประชาชนจะไม่กล้าที่จะกระทำความผิด แม้เพียงเล็กน้อย เพราะมีกล้องของเจ้าหน้าที่คอยจับภาพ การกระทำทุกขั้นตอนก่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในสังคม แต่ในทางตรงกันข้าม ประเทศไทยยังขาดงบประมาณที่สนับสนุนในการจัดให้มีอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง ตลอดจนความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการใช้อุปกรณ์ดังกล่าว ส่งผลให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดสรรงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อจัดอบรมวิธีการใช้อุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง และจัดซื้ออุปกรณ์

จะเห็นได้ว่าการติดกล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงให้กับเจ้าหน้าที่ อาจส่งผลตามมาอีกหลายประการ เนื่องจากอุปกรณ์ดังกล่าวเป็นเครื่องมือเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งอาจมีการชำรุดได้ง่ายด้วยอายุการใช้งานที่จำกัด ส่งผลให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณ เพื่อมาซ่อมบำรุงอย่างต่อเนื่อง และอุปกรณ์ดังกล่าวต้องใช้หน่วยความจำที่มีคุณภาพสูงและมีความจุที่มาก ราคาค่อนข้างสูง อาจเป็นภาระของหน่วยงานรัฐบาลอีก ดังนั้น รัฐบาลจึงประกาศเลื่อนการบังคับใช้กฎหมายอันเกี่ยวกับการติดกล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงให้กับเจ้าหน้าที่ เพราะรัฐยังไม่พร้อมในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

ผู้เขียนมีความเห็นว่า การบังคับใช้กฎหมายในส่วนของติดกล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงให้กับเจ้าหน้าที่ มีความสำคัญและจำเป็นมากต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นยุคของเทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้า การกระทำทุกอย่างควรจะมีความชัดเจนแน่นอน จึงจะลงโทษผู้ที่กระทำความผิดได้ โดยการใช้อุปกรณ์ดังกล่าวมีความจำเป็นต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว ยังมีความจำเป็นกับหน่วยงานอื่น ๆ อีกมากเช่นเดียวกันโดยประเทศไทยยังมีเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Officer) ที่มีอำนาจจับกุม ตรวจค้น ตามกฎหมายเฉพาะอีกหลายตำแหน่งที่ ซึ่งกฎหมายเรียกรวมว่า “เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง” เช่น เจ้าพนักงานศุลกากร เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง เจ้าพนักงานป่าไม้ เจ้าพนักงานสรรพสามิต เจ้าพนักงานขนส่ง เป็นต้น หากมีการติดกล้องหรืออุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงให้กับเจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมายเหล่านี้ ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ จะเป็นประโยชน์ และเป็นการสร้างความปลอดภัยในการบังคับใช้กฎหมายอย่างครบถ้วนทั้งระบบ และสามารถช่วยแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ต่อประชาชนได้ รัฐจึงควรเร่งให้มีการใช้กฎหมายดังกล่าวอย่างจริงจัง

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ควรมีระเบียบเพื่ออธิบายตำแหน่งการติดตั้งและการใช้งานอุปกรณ์ให้แก่เจ้าหน้าที่ เนื่องจากผู้ปฏิบัติมีจำนวนมาก จะช่วยลดภาระขั้นตอนการอบรมให้ความรู้ได้เป็นอย่างดี

6.2 ควรจัดสรรงบประมาณจัดซื้อกล้องที่มีประสิทธิภาพสูง สามารถใช้งานได้จริง และเพียงพอต่อการใช้งานให้เจ้าหน้าที่ทุกนาย ไม่มีการเลือกปฏิบัติ

6.3 หน่วยงานต้องจัดเตรียมหน่วยความจำและแบตเตอรี่ให้เพียงพอต่อการใช้งานให้เจ้าหน้าที่ทุกนาย

6.4 เมื่อเจ้าหน้าที่เลิกปฏิบัติหน้าที่ให้เก็บอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงไว้ในที่ทำงาน

6.5 หน่วยงานต้องไม่ผลักภาระรับผิดชอบให้เจ้าหน้าที่ หากอุปกรณ์ดังกล่าวชำรุดและต้องมีการซ่อมแซม หรือสูญหายอันเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] United Nations Human Rights Treaty Bodies. (2023). **Committee on Enforced Disappearance**. Retrieved March 18, 2023, from <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/ced>
- [2] Cross Cultural Foundation. (2023). **Benefits of having body cameras in police work**. Retrieved March 19, 2023, from <https://crcfthailand.org/2023/01/19/the-benefits-of-having-a-body-camera-in-police-work/?amp=1>
- [3] Police Executive Research Forum. (2023). **Implementing a Body-Worn Camera Program Recommendations and Lesson Learned**. Retrieved March 19, 2023, from https://www.policeforum.org/assets/docs/Free_Online_Documents/Technology/implementing%20a%20body-worn%20camera%20program.pdf
- [4] Big Brother Watch Defending Civil Liberties, Protecting Privacy. (2023). **Body Worn Video Cameras¹**. Retrieved March 29, 2023, from <https://www.bigbrotherwatch.org.uk/wp-content/uploads/2014/07/Body-Worn-Cameras-Briefing-Update.pdf>
- [5] Narong Laoteerachao (2013). **Human Rights**. Course “Rule of Law for Democracy” Class 1, 2013 (1), 4. (In Thai)
- [6] National Human Rights Commission. (2022). **Torture and Enforced Disappearance**. Thailand Human Rights Situation Assessment Report 2022, 2022 (1), 8-9. (In Thai)
- [7] BBC NEWS Thailand. (2023). **The Disappearance Act: Resolution of the Cabinet to postpone the enforcement of 4 sections. Purchasing police cameras 1.71 hundred thousand not in time**. Retrieved March 26, 2023, from <https://www.bbc.com/thai/articles/c1eln58l341o>
- [8] Rapeephat Ingkasit (2021). **Is it time to 'install the camera' on the police?** Retrieved March 28, 2023, from <https://themomentum.co/economiccrunch-police-camera/>
- [9] Australian Federal Police. (2023). **Expanding role for body worn cameras**. Retrieved March 25, 2023, from <https://www.police.act.gov.au/about-us/expanded-role-body-worn-cameras>
- [10] Pokpong Srisanit. (2020). **Is it good for the police to 'install cameras'?** Retrieved March 28, 2023, from <https://www.the101.world/police-body-worn-camera/>